

***Трофимчук Олександр Вікторович,
Сваричевський Михайло Михайлович***

студенти 4 курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національно університету «Одеська юридична академія»

**ДО ПИТАННЯ ФЕНОМЕНУ
ЗЛОЧИННОСТІ СПОРТСМЕНІВ**

На сьогоднішній день злочинність охоплює майже кожен сферу суспільного життя. Поширення суспільно небезпечних діянь у сфері фізичної культури та спорту не стало виключенням.

Варто зазначити, що в науковій доктрині виникло поняття спортивна кримінологія. Під спортивною кримінологією М.П. Клеймьонов розумів спеціальну кримінологічну теорію, що досліджує кримінологічні аспекти спорту, виникнення і розвиток злочинності в сфері спортивної діяльності, процеси криміналізації суспільних відносин у сфері спорту, їх причини та умови, особистість злочинця- спортсмена, особливості віктимізації та віктимності при здійсненні спортивних заходів, а також кримінологічну політику в сфері спорту [2, с. 21-27].

Саме злочинність спортсменів є центральною категорією, яка становить предмет спортивної кримінології. Відповідно до ст. 1 ЗУ «Про фізичну культуру і спорт» спортсмен – це фізична особа, яка систематично займається певним видом (видами) спорту та бере участь у спортивних змаганнях. Тобто під дане визначення підпадають спортсмени-аматори, спортсмени- професіонали та спортсмени високого класу. Що ж стосується різниці між спортсменами-аматорами та спортсменами-професіоналами, то тут відіграє головну роль принцип, що можна виразити таким чином: спорт для професійного спортсмена є основним видом його діяльності, що приносить йому постійний дохід, тоді як для спортсмена-аматора спортивна діяльність не є основною та оплатною [1, с. 77].

Особи, які займаються (займалися) спортом, активно беруть участь в здійсненні ряду злочинів та становлять значну частину криміналітету (правопорушників, які професійно здійснюють злочинну діяльність). Володіючи фізичною силою, достатніми прикладними навичками, підготовкою, організаційними здібностями, вони нерідко вчинюють небезпечні злочини, що характеризуються зухвалістю та жорстокістю. Чимало осіб із спортивним минулим серед лідерів злочинних організацій, лідерські якості яких відточувалися та удосконалювалися протягом багаторічної змагальної спортивної діяльності.

Крім того, спортсмени найчастіше становлять й кістяк бойових груп злочинних формувань, яким доручається виконання таких

функцій, як вимагання боргів, безпосередня участь у конфліктах, що виникають між різними кримінальними формуваннями [3, с. 17].

Однак середовищем, що породжує злочинців-спортсменів, є не лише організована злочинність. Ураховуючи певні психологічні особливості, набуті в процесі багаторічної змагальної діяльності, що звичайно носять негативний характер (зухвалість, уседозволеність, «зіркова хвороба»), а у деяких випадках зароблені значні матеріальні статки, спортсмени часто вчиняють ДТП, зґвалтування, напади на журналістів, ухилення від сплати аліментів, злочини, пов'язані із наркотиками, тощо.

Спортсменами також вчинюються й суспільно небезпечні діяння, які безпосередньо посягають на відносини у сфері фізичної культури й спорту. Більшість із них не визнані кримінальними правопорушеннями та не знайшли свого закріплення в чинному КК України, однак повсякчас мають місце.

До таких правопорушень можна віднести, наприклад: використання допінгу, отримання незаконної винагороди за викривлення результатів матчу (гри) або змагань, неспортивна поведінка, що спричинила тяжкі наслідки та інші.

Характеризуючи злочинність серед спортсменів за кордоном, М.П. Клеймьонов зазначає, що остання характеризується як в цілому, так і по окремим спортивним корпораціям. Найпоширенішими злочинами серед спортсменів за кордоном є насильницькі посягання. Друге місце – розповсюдження або споживання наркотиків, третє – використання допінгу. Досить часто відбуваються сексуальні злочини, а також крадіжки, шахрайства.

Таким чином, злочинність спортсменів є досить складним багаторівневим явищем. Спортсмени – особи, які протягом свого спортивного шляху набувають особливих «життєвих» навичок – можуть вчиняти як загальнокримінальні злочини, що пов'язані із сферою фізичної культури та спорту тільки лише через статус суб'єкта, який їх вчинив, так і злочини, які посягаючи, наприклад, на власність, громадський порядок, життя та здоров'я населення, як додатковий об'єкт посягання мають сферу фізкультури та спорту. Очевидно, єдиним кримінальним правопорушенням, що прямо зачіпає зазначену сферу, є злочин, передбачений ст. 323 КК України «Спонування неповнолітніх до застосування допінгу». Особливої уваги заслуговують вчинені спортсменами суспільно небезпечні діяння в сфері спорту, які не передбачені чинним КК України, за вчинення яких можуть слідувати лише дисциплінарні санкції. Останні потребують більш конкретної систематизації та аналізу.

Список використаних джерел

1. Арапов А.М. Спортивне право України: навч. посіб. / А.М. Арапов. – К.: Істина, 2012. – 520 с.

2. Клейменов М.П. Спортивная криминология / М.П. Клейменов // Уголовно- правовые аспекты борьбы с преступностью в сфере спорта: мат-лы всерос. науч.-практ. конф. (18 марта 2011 г.). – Омск: Омская академия МВД России, 2011. – 34 с.
3. Спирев М.В. Криминологическая характеристика преступности в среде спортсменов: автореф. дис. на соискание научн. степени канд. юрид. наук: / М.В. Спирев; Ставропольский государственный университет. – Ставрополь, 2000. – 24 с.

Ключові слова: злочинність; спортивна кримінологія; спортсмен; спорт; злочин.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Дикий О. В.

Феденко Єлизавета Михайлівна

студентка 4 курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДО ПИТАННЯ АНАЛІЗУ ЗАСТОСУВАННЯ УМОВНО-ДОСТРОКОВОГО ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИГЛЯДІ ДОВІЧНОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Орієнтування національної політики у сфері виконання кримінальних покарань спрямоване на імплементацію європейських стандартів. Зокрема, йдеться мова і про застосування умовно-дострокового звільнення та заміну невідбутої частини покарання на більш м'яке, а також покарання у виді довічного позбавлення волі.

Особливу зацікавленість викликає проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування покарання у виді довічного позбавлення волі» (реєстр. № 1218 від 3.12.2014 р.), який було розроблено з метою захисту прав та законних інтересів засуджених до довічного позбавлення волі шляхом гуманізації порядку призначення та виконання покарання по цьому виду [1]. Основне його положення, що цікавить нас у аспекті даної статті, зводиться до таких позицій: розширення кола осіб, до яких можливе застосування умовно- дострокового звільнення від відбування покарання шляхом віднесення до вказаної категорії осіб тих, що відбувають довічне позбавлення волі (зміни до ст. 81 КК); вказівка на можливість заміни невідбутої частини покарання більш м'яким після фактичного відбуття засудженим не менше 10 років покарання у виді довічного позбавлення волі [2].